

2024/807

29.2.2024

BESLUIT (EU) 2024/807 VAN DE COMMISSIE

van 29 februari 2024

ter bevestiging van de deelname van Polen aan de nauwere samenwerking bij de instelling van het Europees Openbaar Ministerie

DE EUROPESE COMMISSIE,

Gezien het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, en met name artikel 328, lid 1, en artikel 331, lid 1,

Gezien Verordening (EU) 2017/1939 van de Raad van 12 oktober 2017 betreffende nauwere samenwerking bij de instelling van het Europees Openbaar Ministerie ("EOM") ⁽¹⁾,

Gezien de kennisgeving door Polen van zijn voornemen deel te nemen aan de nauwere samenwerking bij de instelling van het EOM, bij brief van 5 januari 2024, aangevuld bij brief van 6 februari 2024,

Overwegende hetgeen volgt:

- (1) Op 3 april 2017 hebben België, Bulgarije, Cyprus, Duitsland, Finland, Frankrijk, Griekenland, Kroatië, Litouwen, Luxemburg, Portugal, Roemenië, Slovenië, Slowakije, Spanje en Tsjechië het Europees Parlement, de Raad en de Commissie laten weten dat zij nauwer willen samenwerken bij de instelling van het EOM. Bovendien hebben Letland, Estland, Oostenrijk en Italië bij brief van respectievelijk 19 april 2017, 1 juni 2017, 9 juni 2017 en 22 juni 2017 de wens geuit deel te nemen aan de totstandbrenging van die nauwere samenwerking.
- (2) De in artikel 20, lid 2, van het Verdrag betreffende de Europese Unie (VEU) en artikel 329, lid 1, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU) bedoelde machtiging tot nauwere samenwerking wordt geacht op 3 april 2017 te zijn verleend overeenkomstig artikel 86, lid 1, derde alinea, VWEU.
- (3) De Raad heeft op 12 oktober 2017 Verordening (EU) 2017/1939 betreffende nauwere samenwerking bij de instelling van het EOM vastgesteld.
- (4) Verordening (EU) 2017/1939 is op 20 november 2017 in werking getreden.
- (5) Bij Besluit (EU) 2018/1094 van de Commissie ⁽²⁾ van 1 augustus 2018 is de deelname van Nederland aan de nauwere samenwerking bij de instelling van het Europees Openbaar Ministerie bevestigd.
- (6) Bij Besluit (EU) 2018/1103 van de Commissie ⁽³⁾ van 7 augustus 2018 is de deelname van Malta aan de nauwere samenwerking bij de instelling van het Europees Openbaar Ministerie bevestigd.
- (7) Overeenkomstig artikel 1 van Uitvoeringsbesluit (EU) 2021/856 van de Commissie ⁽⁴⁾ van 26 mei 2021 heeft het EOM op 1 juni 2021 zijn taken op het gebied van onderzoek en strafvervolgning opgenomen.
- (8) Polen heeft de Commissie op 5 januari 2024 in kennis gesteld van zijn voornemen deel te nemen aan de nauwere samenwerking bij de instelling van het EOM.
- (9) Verordening (EU) 2017/1939 legt geen specifieke voorwaarden op voor de deelname aan de nauwere samenwerking bij de instelling van het EOM.

⁽¹⁾ PB L 283 van 31.10.2017, blz. 1.

⁽²⁾ Besluit (EU) 2018/1094 van de Commissie van 1 augustus 2018 ter bevestiging van de deelname van Nederland aan de nauwere samenwerking bij de instelling van het Europees Openbaar Ministerie (PB L 196 van 2.8.2018, blz. 1).

⁽³⁾ Besluit (EU) 2018/1103 van de Commissie van 7 augustus 2018 ter bevestiging van de deelname van Malta aan de nauwere samenwerking bij de instelling van het Europees Openbaar Ministerie (PB L 201 van 8.8.2018, blz. 2).

⁽⁴⁾ Uitvoeringsbesluit (EU) 2021/856 van de Commissie van 26 mei 2021 tot vaststelling van de datum waarop het Europees Openbaar Ministerie zijn taken op het gebied van onderzoek en strafvervolgning opneemt (PB L 188 van 28.5.2021, blz. 100).

- (10) Overeenkomstig artikel 120, lid 2, eerste alinea, van Verordening (EU) 2017/1939 oefent het EOM zijn bevoegdheid uit met betrekking tot strafbare feiten die onder zijn bevoegdheid vallen en die na de datum van inwerkingtreding van Verordening (EU) 2017/1939 zijn gepleegd. Overeenkomstig artikel 120, lid 2, vierde alinea, van Verordening (EU) 2017/1939 is deze verordening ten aanzien van de lidstaten die deelnemen aan de nauwere samenwerking op grond van een besluit dat is vastgesteld overeenkomstig artikel 331, lid 1, tweede of derde alinea, VWEU, van toepassing met ingang van de in dat besluit genoemde datum.
- (11) Overeenkomstig artikel 331 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie moet de Commissie, wanneer zij de deelname van een lidstaat aan een nauwere samenwerking bevestigt, de nodige overgangsmaatregelen vaststellen voor de toepassing van de reeds in het kader van de nauwere samenwerking vastgestelde handelingen.
- (12) Op 6 februari 2024 heeft Polen zijn brief van 5 januari 2024 aangevuld met een verzoek om Verordening (EU) 2017/1939 in Polen toe te passen met ingang van 20 november 2017, de datum waarop Verordening (EU) 2017/1939 in werking is getreden. Volgens Polen zou een dergelijke toepassing de doelstellingen van een doeltreffende en onpartijdige vervolging van strafbare feiten die de financiële belangen van de Unie schaden, beter verwezenlijken. Polen heeft ook verduidelijkt dat de meeste strafbare feiten die onder de bevoegdheid van het EOM zouden vallen, nog niet zijn verjaard.
- (13) Zoals in de rechtspraak van het Hof van Justitie is benadrukt, verzet het rechtszekerheidsbeginsel zich er in het algemeen weliswaar tegen dat een Uniehandeling reeds vóór de afkondiging van kracht is, maar kan daarvan bij wijze van uitzondering worden afgeweken indien dit voor het te bereiken doel noodzakelijk is en het rechtmatige vertrouwen van de betrokkenen naar behoren in acht wordt genomen.
- (14) De doeltreffende bescherming van de financiële belangen van de Unie overeenkomstig artikel 325 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie en de intensievere bestrijding van strafbare feiten die de financiële belangen van de Unie schaden, de hoofddoelstelling van Verordening (EU) 2017/1939, kunnen het best worden bereikt als Verordening (EU) 2017/1939 in Polen van toepassing is met ingang van 1 juni 2021, de datum waarop het EOM zijn taken op het gebied van onderzoek en strafvervolgning heeft opgenomen.
- (15) Voor de toepassing van Verordening (EU) 2017/1939 in Polen met ingang van 20 november 2017 zou het EOM zijn bevoegdheid moeten uitoefenen ten aanzien van strafbare feiten die meerdere jaren vóór het begin van de werkzaamheden in Polen zijn gepleegd. Dit zou een beperkte toegevoegde waarde hebben in termen van doeltreffendheid, aangezien kan worden verwacht dat de desbetreffende onderzoeken en procedures al afgesloten of vergesloofd zullen zijn.
- (16) De toepassing van Verordening (EU) 2017/1939 in Polen met ingang van 1 juni 2021 zal betrekking hebben op recentere zaken die het EOM kan overwegen te evoceren, indien aan de voorwaarden daarvoor is voldaan. Daarnaast zal dit zorgen voor een doeltreffender start van de werkzaamheden van het EOM in Polen, aangezien de gedelegeerde Europese aanklagers in Polen ook in staat zullen zijn strafbare feiten die de financiële belangen van de Unie schaden en die in Polen zijn gepleegd na 1 juni 2021, te onderzoeken en te vervolgen, en dus vanaf het begin operationeel zullen zijn.
- (17) Voor in de artikelen 22 en 23 van Verordening (EU) 2017/1939 bedoelde strafbare feiten die niet reeds sinds de initiële inwerkingtreding van de verordening onder de bevoegdheid van het EOM vallen, dient het EOM derhalve zijn bevoegdheid ten aanzien van het grondgebied of de burgers van Polen uit te oefenen, op voorwaarde dat die strafbare feiten na 1 juni 2021 zijn gepleegd. Deze datum vormt een duidelijk en passend beginpunt voor de uitoefening van de bevoegdheid van het EOM in Polen en zorgt voor rechtszekerheid.
- (18) De uitoefening van de bevoegdheid van het EOM in Polen ten aanzien van strafbare feiten die de financiële belangen van de Unie schaden en die na 1 juni 2021 zijn gepleegd, is onderworpen aan de desbetreffende bepalingen van Verordening (EU) 2017/1939, met inbegrip van artikel 26 betreffende het instellen van onderzoeken en artikel 27 betreffende het evocatierecht.
- (19) In beginsel mag deze bevoegdheid geen afbreuk doen aan rechterlijke beslissingen die kracht van gewijsde hebben, met inbegrip van die welke zijn gegeven wegens het verstrijken van de verjaringstermijnen, tenzij het toepasselijke nationale recht in bijzondere omstandigheden toestaat afgesloten zaken en onderzoeken te heropenen.

- (20) Dit besluit eerbiedigt de grondrechten en neemt de beginselen in acht die in artikel 6 van het Verdrag betreffende de Europese Unie zijn erkend en die in het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie zijn weergegeven, met name in artikel 49. Zoals in de rechtspraak van het Hof van Justitie wordt benadrukt, vereist het legaliteitsbeginsel inzake strafbare feiten en straffen dat de strafbepalingen voldoen aan de vereisten van toegankelijkheid en voorzienbaarheid ten aanzien van zowel de omschrijving van de strafbare feiten als de strafmaat. Bovendien moet de wet de strafbare feiten en de daarop gestelde straffen duidelijk omschrijven. De regels volgens welke het openbaar ministerie zaken onderzoekt, vervolgt en voor de rechter brengt, zijn echter procedurevoorschriften die betrekking hebben op de organisatie van deze instantie en de desbetreffende procedures, en niet op de omschrijving van strafbare feiten en straffen. Zij vallen dus buiten de werkingssfeer van artikel 49 van het Handvest. De relevante materiële strafrechtelijke regels van Richtlijn (EU) 2017/1371 van het Europees Parlement en de Raad ⁽⁵⁾ van 5 juli 2017 betreffende de strafrechtelijke bestrijding van fraude die de financiële belangen van de Unie schaadt, zoals omgezet in Pools recht, blijven ongewijzigd en worden door dit besluit onverlet gelaten.
- (21) De Poolse autoriteiten, de Raad en het EOM moeten voldoende tijd krijgen om de voorbereidende werkzaamheden af te ronden die strikt noodzakelijk zijn om het EOM in Polen doeltreffend te kunnen laten functioneren. Het EOM moet met name snel een begin kunnen maken met zijn operationele activiteiten in Polen, onder meer in het kader van grensoverschrijdende onderzoeken, in het bijzonder door onderzoeken in te stellen, indien nodig na meldingen van instellingen, organen en instanties van de Unie en de bevoegde autoriteiten van de lidstaten overeenkomstig artikel 24, lid 1, van Verordening (EU) 2017/1939, of door zijn evocatierecht uit te oefenen. Dit vereist ten minste de benoeming van de Europese aanklager uit Polen, die in uitzonderlijke gevallen een gemotiveerd besluit kan nemen om het onderzoek zelf te voeren, overeenkomstig artikel 28, lid 4, van Verordening (EU) 2017/1939. Om te voorkomen dat aan het EOM meldingen worden gedaan die het niet kan behandelen of dat de termijnen verstrijken, moeten de artikelen 24 tot en met 27, en artikel 31 van Verordening (EU) 2017/1939 in Polen van toepassing zijn met ingang van de twintigste dag na de benoeming van de Europese aanklager uit Polen overeenkomstig artikel 16 van die verordening,

HEEFT HET VOLGENDE BESLUIT VASTGESTELD:

Artikel 1

De deelname van Polen aan de nauwere samenwerking bij de instelling van het Europees Openbaar Ministerie wordt bevestigd.

Artikel 2

- 1) Verordening (EU) 2017/1939 is in Polen van toepassing op elk strafbaar feit dat onder de bevoegdheid van het Europees Openbaar Ministerie valt en dat na 1 juni 2021 is gepleegd.
- 2) De artikelen 24 tot en met 27, en artikel 31 van Verordening (EU) 2017/1939 zijn in Polen van toepassing met ingang van de twintigste dag na de benoeming van de Europese aanklager uit Polen overeenkomstig artikel 16 van die verordening.

Artikel 3

Dit besluit treedt in werking op de twintigste dag na die van de bekendmaking ervan in het *Publicatieblad van de Europese Unie*.

Gedaan te Brussel, 29 februari 2024.

Voor de Commissie
De voorzitter
Ursula VON DER LEYEN

⁽⁵⁾ Richtlijn (EU) 2017/1371 van het Europees Parlement en de Raad van 5 juli 2017 betreffende de strafrechtelijke bestrijding van fraude die de financiële belangen van de Unie schaadt (PB L 198 van 28.7.2017, blz. 29).